

Natuur & Landschapnorm

Inleiding

Geachte relatie,

Hierbij ontvangt u de vijfde nieuwsbrief van de pilot met de natuur en landschapnorm.

Dit keer staat akkerbouwer Ron Claassen in de schijnwerpers. Verder onder andere een verslag van een bijeenkomst over het GLB en een cijfermatige benadering van het natuurbeheer door de deelnemers. Hoe verhouden de inspanningen van de deelnemers (in uren en geld) zich tot de vergoedingen vanuit de pilot? U leest het allemaal in deze nieuwsbrief.

Veel leesplezier,

De redactie

Ron Claassen: "We hebben veel graan, suikerbieten, koolzaad en zaaiuien. Ook telen we graszaad." Op de kleinste locatie werd vroeger melkvee gehouden, nu telen ze er o.a. graan en zaaiuien. Naast de akkerbouw doen ze nog veel meer. Ron: "We hebben een zorghotel en gaan in juni starten met een indoor avonturen park, in de voormalige ligboxstal van de koeien. Buiten gaan we gps-tochten organiseren, zodat mensen de natuur op ons bedrijf van dichtbij kunnen meemaken."

Al in '93 heeft Claassen 5% van zijn grond braak gelegd en gras ingezaaid. "Dat kwam voort uit het toenmalige GLB, om de overproductie te beteugelen. Met natuurbeheer had het niks te maken. Later hebben we stroken langs de percelen gemaakt. Dat was veel praktischer. Toen het natuurbeheer meer aandacht kreeg, hebben we ervaring opgedaan met het verarmen van de grond. Dat was leerzaam, je loopt dan ook tegen de nadelen aan van vergrassing." Vervolgens kwam de oproep van de pilot NLN en daar heb ik ook gelijk op gereageerd. Ik denk graag mee over hoe je natuurbeheer

in de toekomst verder kunt ontwikkelen. Onder begeleiding van Arjan en Frans hebben we uitgezocht wat het best past in het Groninger landschap. Erg leuk om te doen."

Naar verhouding heeft Claassen veel kleine percelen. Daar tussen liggen binnensloten en die maken deel uit van de

Nieuwsbrief pilot NLN

Nummer 5, juni 2013

Agenda pilot NLN

Voorjaar 2013

Veldbijeenkomsten

Meer informatie volgt binnenkort.

Kalender met groene evenementen

13 juni, Landelijke dag Akkernatuur

Locatie: Hoofdstraat 18 en nabijgelegen akkers in Zeijen, Drenthe

Inloop tussen 9.30-10.15; congres 10.15-16.30 uur

Meer info: www.akkernaturodag.nl

20 juni, Ruim baan voor akkerranden

Locatie: provinciehuis Flevoland 13-17 uur

Meer info: www.akkerrandenflevoland.nl

In de schijnwerpers

Naam: Ron Claassen

Bedrijfsnaam: Mts. Claassen Hekma

Soort bedrijf: gangbaar akkerbouwbedrijf

Ron Claassen en Siegrid Hekma hebben een akkerbouwbedrijf in Groningen en zijn al jarenlang actief bezig met natuurbeheer. Van de 125 ha die ze bewerken is ruim 8 ha natuurgrond. Het bedrijf heeft twee locaties op enkele kilometers van elkaar. Dit waren vroeger de bedrijven van hun ouders. Op de grootste locatie is zware kleigrond en dit beperkt de teeltmogelijkheden.

Natuur & Landschapsnorm

'natuurgrond' op het bedrijf. Het landschap kenmerkt zich door de lage begroeiing, de rietsloten en struiken zoals de meidoorn. Hier en daar zijn ruilverkavelingsbosjes. Ron: "Het is heel weids. Je kunt hier met gemak 2 km ver kijken. Het is een oud landschap, als je het vergelijkt met de polders. De lage begroeiing en de rietsloten horen hier thuis en die elementen willen we bevorderen binnen de pilot."

In het voorjaar van 2012 zijn op zes verschillende percelen stroken met kruidenranden aangelegd langs de sloten. Een daarvan is met inheemse plantsoorten aangelegd. Ron: "Zo accentueren we de lijnen in het landschap." Hoe de aanplant het heeft gered na een strenge winter en een koud voorjaar is nog afwachten, maar het lijkt aan te slaan. Ron: "Het zijn stroken van 6 tot 9 meter breed. Het past hier heel goed en ik vind het mooi dat bezoekers daar straks ook van kunnen genieten." De aanplant bestaat uit verschillende soorten waaronder: Kraailook, Gewoon reukgras, Pinksterbloem, Knoopkruid, Wilde cichorei, Hopklaver, Avondkoekoeksbloem en Rode klaver. Ron: "Er zit heel veel leven in de randen. Je ziet veel fazanten, hazen en allerlei vogels. Een bioloog uit het dorp doet hier wel eens tellingen en hij heeft bij ons o.a. de blauwborst aangetroffen, een zeldzaam vogeltje. Mooi toch?"

Ook op het erf ziet Ron resultaten van zijn inspanningen. "We hebben net een nieuwe loods neergezet. We hebben daar een gat in laten zagen met een nestkast erachter voor de kerkuilen. Die zaten altijd in het oude gebouw, en dankzij de nieuwe nestkast zijn ze weer teruggekomen. Daar ben ik erg blij mee." Voorbijgangers waarderen de maatregelen ook. Ron: "Nadat we bloemen hadden ingezaaid kregen we heel veel positieve reacties van mensen die langsfietsen. Ook kwam iemand vragen of hij een mooi plantje mocht uitsteken dat hij had zien staan langs een perceel. Dat zijn mooie dingen, die interactie met het publiek."

In de komende maanden zullen er vlierbomen en meidoornstruiken worden aangeplant. Gedeeltelijk op het erf en verder langs een zandpad en langs de kanten van de sloten. Ron: "Dat betalen we zelf, want we zijn erg blij met alle steun vanuit de pilot en wilden graag iets extra's doen."

De Natuur- en Landschapsnorm: waar doen we het voor?

Afgelopen winter en in het vroege voorjaar zijn verschillende bedrijven nog bezig geweest om de inrichting van de landschapselementen te verbeteren. In het hout is op verschillende bedrijven gesnoeid en gezaagd om de singels en bosjes te verjongen, zodat er meer variatie in hoogte en in boomsoorten ontstaat. Nu barst het voorjaar eindelijk los en kunnen we zien of de kruidenranden goed de winter zijn doorgekomen. Rozetten van meerjarige kruiden kunnen nu snel uitgroeien. Als die er voldoende staan, kan de rand rijk gaan bloeien.

Op de landelijke bijeenkomst in november 2012 hoorden we al verhalen over patrijzen, reeën, bijen en bloemen die in de randen voorkomen. Zelfs op onze winterse bezoeken zagen we nog de grote zilverreiger in een

sloot. Typisch zo'n vogel die heeft geprofiteerd van aanleg van natte natuurgebieden, maar die ook graag uitwaaiert naar het agrarisch gebied om voedsel te zoeken. En er waren veldleeuweriken die profiteerden van de groene randen in de winter.

En dan de klap op de vuurpijl: op een van de NLN bedrijven is recent het nest van een slechtvalk ontdekt. Dat is een vogel die 20 jaar terug op randje van uitsterven stond, als broedvogel in Nederland. Nu zijn er zo'n 120 broedparen, die

---

zich ophouden in grote open natuurterreinen en ook wel landbouwgebied, als dit genoeg te bieden heeft. Dit was kennelijk het geval, getuige ook plukresten van eenden en duiven die de deelnemer al eerder opmerkte op zijn bedrijf. Om dat er soms ook kapers van eieren of jonge vogels op de loer liggen, geven we geen bekendheid aan waar de slechtvalk zit....

De pilot NLN en het GLB beleid

Op 15 april jl. heeft het projectteam een overleg gehad met een bredere groep van medewerkers van het ministerie van Economische Zaken. Er waren zo'n 10 mensen die zich met verschillende aspecten van het GLB-beleid, natuur, biodiversiteit en gewasbescherming bezighouden. We hebben een presentatie gehouden over de eerste resultaten van de aanleg van nieuwe natuurelementen op de pilot bedrijven en over de beheersmaatregelen en de kosten daarvan.

Er is ruim tijd genomen om de relatie met het GLB beleid af te tasten. Het is duidelijk dat de NLN-norm veel verder gaat dan de Brusselse eisen voor vergroening. Dat geldt voor melkveebedrijven nog sterker dan voor de akkerbouwsector. Daarmee wordt de NLN niet zo zeer een instrument voor uitvoering van het GLB-beleid, maar eerder een toevoeging daarop. EZ heeft ons daarom gevraagd om de volgende vragen te beantwoorden:

- Welke componenten van NLN komen overeen met de vergroeningseisen, rekening houdend met het percentage ecologische braaklegging en welk soort elementen daarin mogen meetellen volgens de nieuwste inzichten. En wat is precies de extra plus van de NLN benadering bovenop de GLB eisen?
- Wat levert de NLN op voor de boer zelf; leidt de NLN tot besparingen voor boerenondernemers?
- Tenslotte wil EZ meer inzicht in de werkelijke opbrengstderiving van bedrijven, voor de 5% oppervlakte die voor natuur wordt ingeruimd.

Het is voor alle betrokkenen nog een vraag of de extra eisen die de NLN stelt ten opzichte van de vergroeningseisen een marktwaarde hebben. Dat kan drie richtingen opgaan:

- Ketenpartijen of certificeringorganisaties nemen de NLN op in een certificering.
- De NLN vormt met deze extra eisen een handig hulpmiddel voor gebiedscollectieven om een gebiedsofferte uit te werken (bijv. voor collectieven die nog geen soortspecifieke maatregelen hebben uitgewerkt).
- Agrarische bedrijven profileren zichzelf als gecertificeerd NLN bedrijf, bijv. naar klanten van eigen winkel, zorg- of recreatietak, of lokale overheid.

De positieve en enthousiasmerende aanpak van NLN norm sprak de mensen van het ministerie wel aan. We kregen ook de vraag mee om op een rij te zetten wat je wel en niet moet doen om deelnemers te krijgen voor een NLN project. We gaan als projectteam hiervoor nu een aanpak uitwerken.

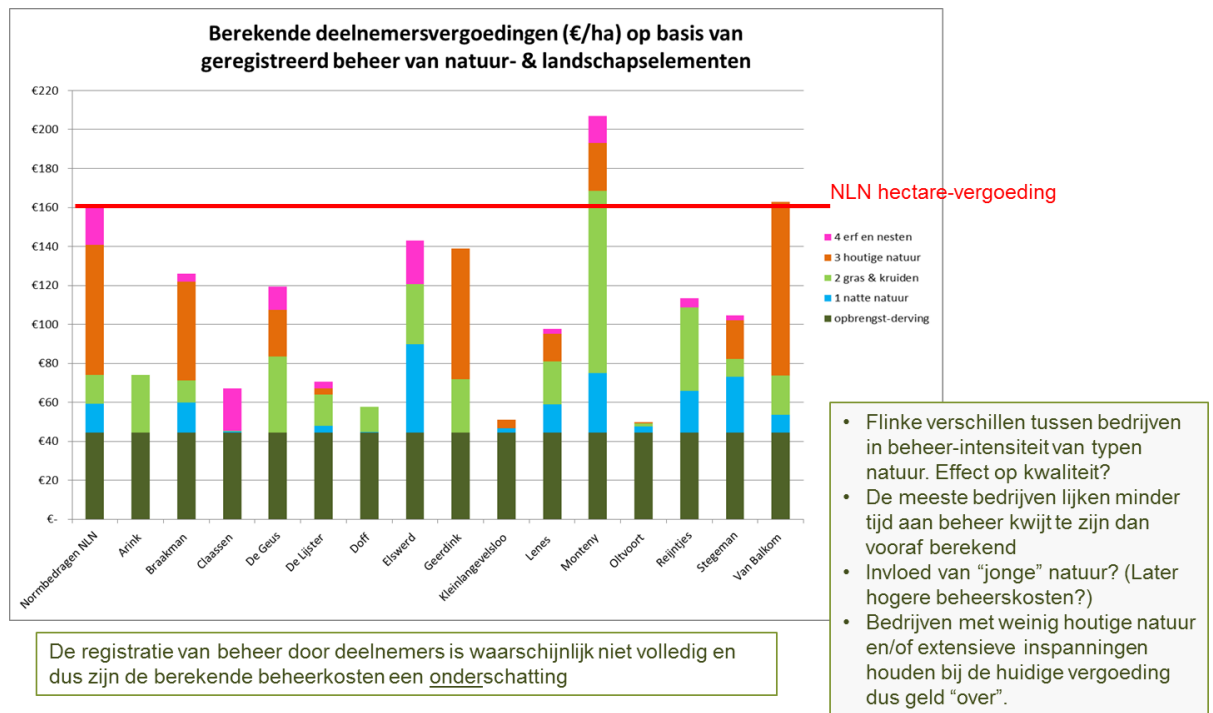
Daarnaast wil het ministerie in begin van de zomer een bijeenkomst organiseren met onderzoekers en ambtenaren, om resultaten van de NLN-pilot en de officiële GLB-pilots te bespreken.

De vergoedingen vergeleken met de inspanningen voor beheer van natuur en landschap

Voor bovengenoemd gesprek met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) hebben we een aantal resultaten van de NLN Pilot op een rij gezet. Alle deelnemers houden een bedrijfsregistratie bij van de uren en kosten voor het beheer van de verschillende natuur- en landschapselementen. Aan die gegevens hebben we gerekend.

Zo hebben we aan de mensen van EZ laten zien hoeveel natuur de deelnemers al op hun bedrijf hadden, en hoeveel zij daar in het kader van de pilot extra aan toegevoegd hebben. Daaruit blijkt onder andere dat de natuur die aangelegd wordt aansluit bij het omringende landschap. De NLN biedt dus maatwerk voor de regio.

De vergoeding van 160 euro per ha is gebaseerd op verwachtingen vooraf over de aan te leggen typen landschapselementen (houtig, kruidig, natte natuur etc) en de te verwachten beheerkosten volgens de groen blauwe catalogus. Deze vergoeding hebben we vergeleken met de landschapselementen die daadwerkelijk aangelegd zijn. De conclusie is dat de NLN vergoeding voor de meeste bedrijven meer dan voldoende is; vooral bedrijven die weinig houtige natuur aanleggen kunnen mogelijk, volgens voorlopige gegevens, met een lagere vergoeding toe.

Een andere manier om daar naar te kijken, is door de vergoedingen te vergelijken met de inspanningen die de deelnemers in de praktijk voor het beheer van hun natuur moeten leveren, in arbeid en onkosten. Dan zien we dat er grote verschillen zijn tussen de bedrijven (zie grafiek), ook als we dat terugrekenen per hectare. De gemaakte kosten zijn het hoogste bij bedrijven die veel houtige natuur beheren en bij bedrijven die veel nieuwe natuurelementen hebben aangelegd.

De meeste bedrijven zouden volgens onze berekeningen toekunnen met een lagere vergoeding dan binnen deze pilot geboden wordt. Een probleem hierbij is wel dat de bedrijfsregistraties niet allemaal even compleet zijn ingevuld, we vermoeden dat de cijfers over het beheer een onderschatting zijn. Bovendien kunnen de kosten voor beheer natuurlijk per jaar verschillen. De jonge, net aangelegde natuur, gaat waarschijnlijk over enkele jaren meer onderhoud vragen.

Tips voor de redactie?

Hebt u leuke natuurtips of suggesties voor de inhoud van deze nieuwsbrief? Laat het weten aan de redactie via niewsbrief@pilotnl.nl. Wie weet komt uw bijdrage in de volgende nieuwsbrief te staan.

Colofon

Projectcoördinatie: Andries Visser (andries.visser@wur.nl)
Opdrachtgever: ministerie van EL&I
Regiocoördinatoren NLN: Frans van Alebeek (frans.vanalebeek@wur.nl), Henk Kloen (hkloen@clm.nl),
Anton Stortelder (anton.stortelder@wur.nl)
Redactie nieuwsbrief: Bionext (niewsbrief@pilotnl.nl)
